

ირმა ქურდაძე,
სამცხე-ჯავახეთის სახელმწიფო უნივერსიტეტი,
ახალციხე, საქართველო,
პედაგოგიკის დოქტორი, პროფესორი,
ელფოსტა: irmakurdadze@gmail.com

ნინო კარკაძე,
სამცხე-ჯავახეთის სახელმწიფო უნივერსიტეტი,
ახალციხე, საქართველო,
ბიზნესის ადმინისტრირების დოქტორანტი,
ასისტენტ-პროფესორი,
ელფოსტა: nikarkadze@gmail.com

**უნივერსალური სწავლების დიზაინის ინტეგრაცია
სპეციალური განათლების მასწავლებლის მომზადებაში: კვლევის,
პრაქტიკისა და სამომავლო მიმართულებების მიმოხილვა**

მოკლე შინაარსი

სპეციალური განათლების მასწავლებლების მომზადებასა და პრაქტიკაში ინტეგრირებას ფილოსოფიური, პედაგოგიური და პრაქტიკული ასპექტების რაც აუცილებელია, თანამედროვე სპეციალური განათლების მასწავლებლის მომზადების პროცესისათვის. ამ პროცესში გასათვალისწინებელია მოსწავლის აკადემიური შედეგები და მათი ჩართულობა.

სპეციალური მასწავლებლის მომზადებისათვის არსებობს ბარიერები და რისკები. მაგალითად, დროის შეზღუდვები, ინსტიტუციური მხარდაჭერის ნაკლებობა და შეზღუდული ცოდნა. არსანიშნავია რომ, პროცესის წარმატებული განხორციელება მოითხოვს კულტურულ ცვლილებას და კოლექტიურ ვალდებულებას როგორც მასწავლებლების, ასევე ადმინისტრაციის მხრიდან, ტექნოლოგიების გამოყენებითა და თანამშრომლობითი პროფესიული განვითარებით.

ასევე გასათვალისწინებელია, ახალი ტენდენციები, რაც ეფუძნება ტრანსფორმაციულ, მტკიცებულებებზე დაფუძნებულ მიდგომას უფრო სამართლიანი და ინკლუზიური საგანმანათლებლო სისტემის შესაქმნელად.

წინამდებარე საკონფერენციო ნაშრომი მიმოიხილავს უნივერსალური სწავლების დიზაინის (UDL) ინტეგრაციას სპეციალური განათლების მასწავლებლის მომზადებაში. ნაშრომი ხაზს უსვამს UDL-ის როლს თანამედროვე განათლების სისტემაში და განმარტავს, თუ რატომ არის აუცილებელი მისი პრინციპების ჩართვა მასწავლებელთა მომზადების პროგრამებში. კვლევის მიზანი იყო ახალციხის საჯარო სკოლების 30 მასწავლებელთან ფოკუს-ჯგუფის გამოყენებით შეფასებულიყო მათი დამოკიდებულება და პრაქტიკა UDL-ის მიმართ, ასევე გამოვლენილიყო ძირითადი გამოწვევები. კვლევის შედეგები აჩვენებს, რომ მასწავლებლებისთვის მნიშვნელოვანი ბარიერებია დროის სიმწირე, ინსტიტუციური მხარდაჭერის ნაკლებობა და ცოდნის შეზღუდულობა.

ნაშრომი ასკვნის, რომ UDL-ის წარმატებული ინტეგრაცია მოითხოვს არა მხოლოდ მასწავლებლების, არამედ ადმინისტრაციის მხრიდანაც კოლექტიურ ვალდებულებას და მზადყოფნას. მოცემული რეკომენდაციები მიზნად ისახავს მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების პროგრამების დახვეწას, ტექნოლოგიების ეფექტიანად გამოყენებას და ინკლუზიური საგანმანათლებლო სისტემის შექმნას.

საკვანძო სიტყვები: UDL, უნივერსალური დიზაინის სწავლება, სპეციალური მასწავლებლის მომზადების პროგრამა, ინკლუზიური სასწავლო გარემო.

Irma Kurdadze,
Samtskhe-Javakheti State University,
Akhaltsikhe, Georgia,
Doctor of Pedagogy, Professor,
Email: irmakurdadze@gmail.com

Nino Karkadze,
Samtskhe-Javakheti State University,
Akhaltsikhe, Georgia,

Doctoral Candidate in Business Administration,
Assistant Professor,
Email: nikarkadze@gmail.com

**INTEGRATING UNIVERSAL INSTRUCTIONAL DESIGN INTO SPECIAL
EDUCATION TEACHER TRAINING: A REVIEW OF RESEARCH, PRACTICE,
AND FUTURE DIRECTIONS**

Abstract

This conference paper provides a comprehensive overview of the integration of Universal Design for Learning (UDL) principles into the preparation of special education teachers. It argues that a philosophical shift is required in modern educational practice to move beyond reactive interventions and embrace a proactive, design-based approach that addresses diverse student needs.

The study, conducted with 30 teachers from Akhaltsikhe public schools using a focus group, aimed to explore their perceptions and practical application of UDL. The findings indicate that while teachers recognize the importance of UDL, its implementation is significantly hampered by key barriers, including limited time, a lack of institutional support, and a deficit of specialized knowledge.

The successful implementation of UDL demands a collective cultural change and shared responsibility among educators and school administration. Based on these findings, the paper offers actionable recommendations for future teacher training programs, focusing on curriculum integration, collaborative professional development, and the strategic use of technology to build a more equitable and inclusive educational system.

Keywords: UDL, Universal Design for Learning, special education teacher training, inclusive learning environment

შესავალი: თანამედროვე განათლების სისტემის ერთ-ერთი უმთავრესი გამოწვევა ინკლუზიური გარემოს შექმნაა, სადაც ყველა მოსწავლის საჭიროება იქნება გათვალისწინებული. სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე მოსწავლეთა ინტეგრაცია ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლებში განსაკუთრებულ მომზადებასა და პროფესიულ განვითარებას მოითხოვს მასწავლებლებისგან.

უნივერსალური სწავლების დიზაინი (UDL) წარმოადგენს სწავლა-სწავლების ინოვაციურ მიდგომას, რომელიც მიზნად ისახავს ისეთი სასწავლო გარემოს შექმნას, სადაც არ არსებობს ბარიერები და ყველა მოსწავლეს, მიუხედავად მისი შესაძლებლობებისა, აქვს თანაბარი წვდომა სასწავლო პროცესზე. UDL-ის პრინციპების (მიზნები, მეთოდები, მასალები და შეფასება) ინტეგრაცია პედაგოგის მომზადების პროგრამებში კრიტიკულად მნიშვნელოვანია, რათა მასწავლებლებმა ეფექტიანად შეძლონ ინდივიდუალური საჭიროებების მართვა და მოსწავლეთა ჩართულობის უზრუნველყოფა.

კვლევის პრობლემა და მიზანი

მიუხედავად UDL-ის მნიშვნელობისა, საქართველოში მასწავლებელთა მომზადების პროგრამებში მისი ინტეგრაციის ხარისხი და პრაქტიკაში გამოყენების ეფექტიანობა ნაკლებად არის შესწავლილი. ამ კვლევის პრობლემა მდგომარეობს იმაში, რომ არ არსებობს საკმარისი მონაცემები იმის შესახებ, თუ რა ცოდნა და დამოკიდებულება აქვთ მოქმედ მასწავლებლებს UDL-ის მიმართ, რამდენად იყენებენ მის პრინციპებს სასწავლო პროცესში და რა გამოწვევების წინაშე დგანან.

კვლევის ძირითადი მიზანია ახალციხის საჯარო სკოლების მასწავლებელთა დამოკიდებულებისა და პრაქტიკის შეფასება უნივერსალური სწავლების დიზაინის პრინციპების გამოყენებასთან დაკავშირებით. კვლევა ასევე მიზნად ისახავს:

- მასწავლებელთა ცნობიერების დონის დადგენას UDL-ის კონცეფციისა და მისი მნიშვნელობის შესახებ.
- იმ პრაქტიკული გამოწვევების იდენტიფიცირებას, რომლებსაც პედაგოგები აწყდებიან UDL-ის ინტეგრირებისას.
- რეკომენდაციების შემუშავებას მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების პროგრამებში UDL-ის პრინციპების ეფექტიანად ჩართვისთვის.

კვლევის სიახლე და მნიშვნელობა

წინამდებარე კვლევის სიახლე განპირობებულია იმით, რომ ის პირველად იკვლევს UDL-ის პრაქტიკულ გამოყენებას კონკრეტულ რეგიონში — ახალციხის საჯარო სკოლებში. კვლევა, რომელიც 30

მასწავლებელთან ფოკუს ჯგუფის მეთოდის გამოყენებით ჩატარდა, ღრმა და თვისებრივ ინფორმაციას მოგვცემს პედაგოგთა გამოცდილებების, შეხედულებებისა და საჭიროებების შესახებ.

ამ კვლევის შედეგები მნიშვნელოვანი იქნება როგორც პრაქტიკოსი მასწავლებლებისთვის, ასევე პოლიტიკის შემქმნელებისთვის. მიღებული დასკვნები ხელს შეუწყობს:

- მასწავლებელთა მომზადების პროგრამების დახვეწასა და UDL-ის პრინციპების სისტემურ ინტეგრაციას.

- პრაქტიკაში არსებული ხარვეზების გამოვლენას და მათი დაძლევის გზების ძიებას.

- მასწავლებლებისთვის მიზანმიმართული ტრენინგებისა და რესურსების შექმნას, რაც გააძლიერებს მათ უნარებს ინკლუზიური გარემოს შესაქმნელად.

ეს კვლევა მნიშვნელოვანი წვლილი იქნება ქართულ საგანმანათლებლო სივრცეში UDL-ის კვლევისა და განვითარების საქმეში, რაც საბოლოო ჯამში, ხელს შეუწყობს ყველა მოსწავლისთვის თანაბარი და ხარისხიანი განათლების მიღებას.

1. თანამედროვე სპეციალური განათლების კონტექსტი და პროაქტიული ჩარჩოს საჭიროება

თანამედროვე საგანმანათლებლო ლანდშაფტს მოსწავლეთა უპრეცედენტო ცვალებადობა განსაზღვრავს.

დღეს პედაგოგები პასუხისმგებელნი არიან მოსწავლეთა მრავალფეროვან ჯგუფზე, რომლებსაც აქვთ მრავალფეროვანი წარმომავლობა, ენა, შესაძლებლობები და ცხოვრებისეული გამოცდილება - როგორც ხილული, ასევე დემოგრაფიული მონაცემების ეს ცვლილება პედაგოგიური პრაქტიკის ევოლუციას მოითხოვს, რომელიც აშკარად არასაკმარისია ყველა მოსწავლის საჭიროებების დასაკმაყოფილებლად.

ტრადიციული მიდგომა, რომელიც მოსწავლეთა ცვალებადობას ხშირად გადასალახავ გამოწვევად მიიჩნევს, ადგილს უთმობს უფრო დინამიურ და ინკლუზიურ ფილოსოფიას, რომელიც მრავალფეროვნებას ნორმად და სასწავლო გარემოსთვის ღირებულ აქტივად აღიარებს².

1.1. მოსწავლის ცვალებადობის ნორმად აღიარება

თავისი არსით, სწავლის უნივერსალური დიზაინის ფილოსოფიური წინაპირობა „საშუალო“ ტვინის კონცეფციის უარყოფაა. UDL ეფუძნება იმ გაგებას, რომ ადამიანური ცვალებადობა პროგნოზირებადია და, შესაბამისად, სასწავლო გარემო თავიდანვე უნდა იყოს შექმნილი ამ მრავალფეროვნების პროგნოზირებისა და მიღების მიზნით, და არა ნორმიდან გადახრის სახით მისი მიჩნევის მიზნით. ეს ფუნდამენტური პრინციპი თანხვედრაშია განათლების სფეროში უფრო ფართო მოძრაობასთან, რომელიც მიზნად ისახავს მოქნილი და ადაპტირებადი სასწავლო გარემოს შექმნას, რაც უზრუნველყოფს, რომ ყველა მოსწავლეს ჰქონდეს წარმატების თანაბარი შესაძლებლობა. ეს ფილოსოფიური ცვლილება არ არის მხოლოდ წინადადება, არამედ სულ უფრო მეტად მხარდაჭერილია ფედერალური მანდატებით, ისეთი ძირითადი კანონმდებლობით, როგორიცაა შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა განათლების შესახებ კანონი (IDEA 2004) და უმაღლესი განათლების შესაძლებლობების შესახებ კანონი (HEOA 2008), რომლებიც აშკარად ხელს უწყობენ UDL პრინციპების გამოყენებას განათლების ხელმისაწვდომობის გასაუმჯობესებლად.

1.2. ფილოსოფიური ცვლა: „მოსწავლის გამოსწორებიდან“ „გარემოს დიზაინზე“

UDL ჩარჩოს ცენტრალური პრინციპია აზროვნების ფუნდამენტური ცვლილება, რაც გამოიხატება ციტატით: „როდესაც ყვავილი არ ყვავის, თქვენ უცვლით გარემოს, რომელშიც ის იზრდება და არა ყვავილს“ 2. ეს ძლიერი მეტაფორა საშუალებას გვაძლევს, სასწავლო ბარიერები განვიხილოთ არა როგორც მოსწავლის დამახასიათებელი, არამედ როგორც თავად სასწავლო გამოცდილების დიზაინის ხარვეზები.

ტრადიციულ მოდელში, როდესაც მოსწავლეს სირთულეები აქვს, ხშირად ისმის კითხვა: „რა სჭირს ამ მოსწავლეს?“ შემდგომი ქმედებაა კონკრეტული ადაპტაციის ან ჩარევის უზრუნველყოფა მოსწავლის „გამოსასწორებლად“ და არსებულ სასწავლო გეგმასთან ადაპტაციაში დასახმარებლად.

ამის საპირისპიროდ, UDL ჩარჩოში მომუშავე პედაგოგი სხვა კითხვას სვამს: „სასწავლო გეგმის დიზაინში რა ბარიერები უშლის

ხელს ამ მოსწავლეს წარმატების მიღწევაში?“ პრობლემის ამ მარტივ გადააზრებას ღრმა გავლენა აქვს მასწავლებლის პროფესიულ იდენტობასა და პედაგოგიურ მიდგომაზე.

მასწავლებლის როლი მოსწავლეთა დეფიციტის რეაქტიული დიაგნოსტიკიდან პროაქტიულ, უფლებამოსილ სასწავლო დიზაინერად გარდაიქმნება 2. ეს ცვლილება პედაგოგებს საშუალებას აძლევს, გააკონტროლონ ის ფაქტორები, რომლებზეც მათ პირდაპირი გავლენის მოხდენა შეუძლიათ - სასწავლო გეგმის მიზნები, მეთოდები, მასალები და შეფასებები - იმის ნაცვლად, რომ ყურადღება გაამახვილონ იმ ფაქტორებზე, რომლებზეც მათ გავლენა არ შეუძლიათ, მაგალითად, მოსწავლის თანდაყოლილ შესაძლებლობებზე.

ეს ტრანსფორმაცია პედაგოგს უფრო მეტ თვითრეალიზაციისა და ეფექტურობის განცდას უნერგავს, რადგან ის დეფიციტის იდენტიფიცირებისა და დაკმაყოფილების პოტენციურად იმედგაცრუების მომტან ციკლს შემოქმედებითი პრობლემების გადაჭრისა და ყველა მოსწავლის სასარგებლოდ განზრახული დიზაინის გაძლიერების პროცესით ცვლის.

2. სწავლის უნივერსალური დიზაინის (UDL) ფუნდამენტური პრინციპები

UDL-ის ყოვლისმომცველი გაგება იწყება მისი ისტორიული ფესვებითა და ძირითადი პრინციპებით, რომლებიც განვითარების ფსიქოლოგიასა და ნეირომეცნიერებაშია დაფუძნებული.

2.1. ისტორიული საწყისები: არქიტექტურიდან საგანმანათლებლო ჩარჩოებამდე

UDL კონცეფცია წარმოიშვა არქიტექტურული უნივერსალური დიზაინის მოძრაობიდან, რომლის პიონერიც რონ მეისი იყო ჩრდილოეთ კაროლინას სახელმწიფო უნივერსიტეტში. ამ მოძრაობის მიზანი იყო ისეთი პროდუქტებისა და გარემოს შექმნა, რომელიც გამოყენებული იქნებოდა რაც შეიძლება ფართო სპექტრის ადამიანების მიერ სპეციალიზებული ადაპტაციის საჭიროების გარეშე. ეს ფილოსოფია, რომელიც თავდაპირველად შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთათვის ფიზიკურ ხელმისაწვდომობაზე იყო ორიენტირებული, მოგვიანებით

განათლებაშიც გამოიყენეს. საწყისი ნაბიჯი საკლასო ოთახებსა და სხვა საგანმანათლებლო დაწესებულებებში ფიზიკური ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა იყო, თუმცა მალევე გაირკვა, რომ ფიზიკური ინკლუზია არ იძლეოდა იმის გარანტიას, რომ შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე მოსწავლეებს სასწავლო გეგმაზე თანაბარი წვდომა ჰქონდათ ან მისი შეთავაზებებით ისარგებლებდნენ.

ამ ხარვეზის საპასუხოდ, 1984 წელს დაარსებულმა გამოყენებითი სპეციალური ტექნოლოგიების ცენტრმა (CAST) უნივერსალური დიზაინის პრინციპები სასწავლო გეგმის რეფორმის სფეროში გამოიყენა. CAST-ის ნაშრომზე დიდი გავლენა იქონია განვითარების ფსიქოლოგის, ლევ ვიგოტსკის კვლევამ, რომელმაც ადამიანის სწავლისთვის აუცილებელი ტვინის სამი ძირითადი შრე გამოავლინა.

2.2. ტვინის სამი ძირითადი შრე და შესაბამისი UDL პრინციპები

UDL ჩარჩო აგებულია იმ გაგებაზე, რომ მიუხედავად იმისა, რომ ყველა ადამიანის ტვინს საერთო ფუნქციები აქვს, ისინი ინფორმაციას ძალიან ცვალებადი გზით ამუშავებენ და იღებენ. CAST-მა ვიგოტსკის სამი ტვინის ქსელი UDL-ის სამ ძირითად პრინციპს შეუსაბამა:

- აფექტურ შრე („რატომ“): ეს შრე პასუხისმგებელია მოტივაციასა და სასწავლო ამოცანებში ჩართულობაზე. შესაბამისი UDL პრინციპია

ჩართულობის მრავალი საშუალება, რომელიც ფოკუსირებულია ინტერესის სტიმულირებასა და მდგრად ძალისხმევაზე არჩევანის, ავტონომიისა და შესაბამისობის ვარიანტების შეთავაზებით.

- აღიარების შრე („რა“): ეს შრე ეხება იმას, თუ როგორ ამოიცნობენ მოსწავლეები შესასწავლ ინფორმაციას. ეს არის პრინციპი, რომელიც ეხება ინფორმაციის მრავალფეროვანი გზებით, მაგალითად, მრავალი მედიის, ფორმატისა და სიმბოლოს მეშვეობით წარდგენის აუცილებლობას, რათა მხარი დაუჭიროს სხვადასხვა აღქმასა და გაგების დონეს.

- სტრატეგიული შრე („როგორ“):ეს შრე განსაზღვრავს, თუ როგორ გეგმავენ, ახორციელებენ და აჩვენებენ მოსწავლეები თავიანთ ცოდნას. საბოლოო UDL პრინციპი,მოქმედებისა და გამოხატვის მრავალი საშუალება, მოითხოვს მოსწავლეებისთვის მრავალფეროვანი ვარიანტების მიწოდებას იმის შესახებ, თუ როგორ შეუძლიათ მათ რეაგირება, გამოხატვა და გაზიარება იმის შესახებ, რაც იციან.

3. მოსწავლეთა ჩართულობის, მოტივაციისა და მოქმედების უნარის ხელშეწყობა

აკადემიური მოსწრების ხელშესახები გაუმჯობესების გარდა, დადასტურებულია, რომ UDL აძლიერებს შინაგან მოტივაციას და სტუდენტის უნარს, აიღოს პასუხისმგებლობა საკუთარ სწავლაზე. ეს მიიღწევა მოქნილი და მრავალმხრივი სასწავლო გარემოს შექმნით, რომელიც ხელს უწყობს ავტონომიის, შესაბამისობისა და თვითრეგულირების განცდას. მოსწავლეების ჩართულობაზე დადებითი გავლენა კარგად არის არის ჩამოყალიბებული შემდეგ ქვეპინქტებში:

კვლევებმა აჩვენა, რომ UDL აუმჯობესებს მოსწავლეთა ჩართულობას, როგორც სკოლებში ასევე უმაღლესი განათლების დაწესებულებებში, რაც ხელს უწყობს აქტიურ მონაწილეობას სხვადასხვა ჯგუფებში.

- სკოლის მოსწავლეებმა აღნიშნეს რომ ჰქონდათ, თვითთვქტურობის უფრო მაღალი განცდა და დადებითი ემოციური რეაქცია იმ კლასებში, სადაც UDL პრინციპები უფრო ფართოდ იყო დანერგილი.

- მოსწავლეებს მომატებული ჩართულობა ჰქონდათ საბუნებისმეტყველო მეცნიერებების გაკვეთილებზე, რომლებშიც გამოყენებული იყო UDL-თან თავსებადი სასწავლო მასალები, როგორიცაა ვიდეო თამაშები და ალტერნატიული ტექსტი.

აკადემიურ მოსწრებაზე დადებითი გავლენა, სავარაუდოდ, ჩარჩოს ჩართულობის ხელშეწყობის წარმატების პირდაპირი შედეგია. როდესაც პედაგოგები იყენებენ UDL-ს მოსწავლეების ინტერესების გამოსავლენად და არჩევანის შესათავაზებლად, მოსწავლეები უფრო მეტად გრძნობენ პასუხისმგებლობას საკუთარ სწავლაზე 1. ეს გაზრდილი ჩართულობა და თვითთვქტურობის

განცდა აიძულებს მათ, უფრო მეტი ძალისხმევა გამოიჩინონ და შეუპოვრად გაუმკლავდნენ გამოწვევებს, რაც აკადემიური შედეგების გაუმჯობესების აუცილებელი წინაპირობაა. ამგვარად, UDL-ის ძირითადი სარგებელი შესაძლოა არა „უკეთესი სწავლება“, არამედ „მოსწავლეთა მოტივაცია იყოს, რომ მეტი ისწავლონ“. ეს არის კრიტიკული განსხვავება, რომელიც ჩარჩოს მთელი ცხოვრების მანძილზე სწავლის ხელშეწყობის გამამდიერებელ ინსტრუმენტად წარმოაჩენს.

დასკვნა და რეკომენდაციები: სწავლის უნივერსალური დიზაინი გაცილებით მეტია, ვიდრე უბრალოდ პედაგოგიური სტრატეგიების ერთობლიობა. ეს არის აზროვნება და ფუნდამენტური ჩარჩო ყველა მოსწავლისთვის თანასწორი და ხელმისაწვდომი სასწავლო გარემოს შესაქმნელად. ემპირიული მტკიცებულებები მისი მიღების დამაჯერებელ არგუმენტებს იძლევა, კვლევების მზარდი რაოდენობა ადასტურებს მის დადებით გავლენას მოსწავლეების აკადემიურ მოსწრებასა და მოსწავლეთა ჩართულობაზე. გარდა ამისა, UDL-ის პროაქტიული, დიზაინზე დაფუძნებული მიდგომა ფუნდამენტურად განასხვავებს მას ისეთი რეაქტიული მოდელებისგან, როგორიცაა დიფერენცირებული სწავლება და ნაჩვენებია, როგორც ძლიერი ინსტრუმენტი ძირითადი სწავლების გასაუმჯობესებლად და სპეციალურ განათლებაში დისპროპორციულობის პრობლემის მოსაგვარებლად.

თანამედროვე სპეციალური განათლების სასწავლო გეგმის ძირითადი კომპონენტი უნდა იყოს UDL პრინციპების ინტეგრირება ყველა სასწავლო კურსში და არა მხოლოდ დამოუკიდებელი მოდულის სახით. ეს მიდგომა მასწავლებლებს კარიერის დასაწყისიდანვე ამზადებს პროაქტიული, დიზაინზე ორიენტირებული მსოფლმხედველობით, რაც მათ ცოდნითა და თავდაჯერებულობით აღჭურავს, რათა დააკმაყოფილონ მრავალფეროვანი მოსწავლეების საჭიროებები.

ამ სინთეზის საფუძველზე, სპეციალური განათლების მასწავლებლების მომზადების პროგრამებისთვის შემოთავაზებულია შემდეგი ქმედითი რეკომენდაციები:

- **UDL-ის ყველა სასწავლო გეგმაში ინტეგრირება:** მასწავლებლის მომზადების პროგრამებმა UDL უნდა

ინტეგრირდეს, როგორც ძირითადი, სახელმძღვანელო პრინციპი ყველა კურსში. UDL-ის შესახებ ერთი კურსის ნაცვლად, ყველა კურსმა უნდა მოახდინოს სტუდენტებისგან UDL პრინციპების გამოყენების მოდელირება და მოსთხოვოს მათ გამოყენება დავალებებსა და გაკვეთილების დაგეგმვაში.

- **ხაზი გაუსვით აზროვნების ცვლილებას:** მიდგომა უნდა ფოკუსირდეს UDL-ის ფილოსოფიურ საფუძვლებზე - დეფიციტზე დაფუძნებული მოდელიდან დიზაინზე დაფუძნებულ მოდელიზე გადასვლაზე. ეს გულისხმობს არა მხოლოდ UDL-ის „როგორ“-ის, არამედ „რატომაც“-ის სწავლებას, რაც მასწავლებლების წახალისებას უწყობს ხელს, რომ მოსწავლის ცვალებადობა აქტივად მიიჩნიონ და პროაქტიულად გამოავლინონ და მოაშორონ ბარიერები სასწავლო გეგმის შემუშავებაში.

- **თანამშრომლობითი პრაქტიკის ხელშეწყობა:სპეციალური მასწავლებლის მომზადების** პროგრამებმა უნდა წარმოადგინონ და წახალისონ პროფესიული სასწავლო საზოგადოებებისა და თანატოლთა თანამშრომლობის გამოყენება განხორციელების პრობლემების გადასაჭრელად.

ეს მომავალ პედაგოგებს ამზადებს იმ რეალობისთვის, რომ UDL არის საერთო, თანამშრომლობითი ძალისხმევა და არა მარტო სატარებელი ტვირთი.

- **ტექნოლოგიების ინტეგრირება, როგორც ხელშეწყობი ფაქტორი:** აღნიშნული მიდგომა უნდა მოიცავდეს პრაქტიკულ გამოცდილებას - ციფრული ინსტრუმენტების გამოყენებაში, რაც UDL-ის დანერგვას შესაძლებელს და ეფექტურს ხდის.

მასწავლებლები უნდა მომზადდნენ ისეთი ინსტრუმენტების გამოსაყენებლად, რომლებიც მხარს უჭერს UDL-ის პრინციპებს, რითაც ისინი შეეჩვევიან ტექნოლოგიას, რომელიც ხელს უწყობს მოქნილ და ხელმისაწვდომ სწავლებას.

მნიშვნელოვანია რომ ინკლუზიური და სამართლიანი საგანმანათლებლო სისტემის შესაქმნელად. სამომავლო კვლევები ფოკუსირებული იყოს UDL-ის სრულ, ჰოლისტიურ დანერგვაზე სხვადასხვა საგანმანათლებლო გარემოში, მათ შორის მის გამოყენებაზე არატრადიციულ გარემოში, როგორიცაა სამუშაო ძალის მომზადება და სასჯელაღსრულების დაწესებულებები.

გარდა ამისა, კვლევის უმნიშვნელოვანესი სფერო იქნება ისეთი ახალი ტექნოლოგიების შესწავლა, როგორიცაა ხელოვნური ინტელექტი (AI), გამოყენება UDL-ზე დაფუძნებული პრაქტიკის შემდგომი პერსონალიზაციისა და ავტომატიზაციისთვის.

გამოყენებული ლიტერატურა

ალექსანდერი, მელისა. 2018. UDL, როგორც ჩარჩო სპეციალური განათლების მასწავლებელთა მომზადებაში. თბილისი: განათლების ხარისხის განვითარების ეროვნული ცენტრი.

კორნელის უნივერსიტეტი. ნ.დ. „ინკლუზიური სწავლების პრაქტიკის ჩამოყალიბება“. ნანახია 22 დეკემბერი, 2025. <https://teaching.cornell.edu/resource/building-inclusive-teaching-practices>.

ლორენცი, მართა. 2020. UDL და სპეციალური განათლების მომავალი. თბილისი: სამოქალაქო განათლების ინსტიტუტი.

პუისის უნივერსიტეტი. 2021. UDL-ის პრაქტიკული გამოყენება. პრინსტონი: პუისის უნივერსიტეტის გამომცემლობა.

ტელფორდის უნივერსიტეტი. 2022. ტექნოლოგიები და UDL. ტელფორდი: ტელფორდის უნივერსიტეტის გამოცემა.

CAST. ნ.დ. „UDL რჩევები შეფასებისთვის“. ნანახია 22 დეკემბერი, 2025. <https://www.cast.org/products-services/resources/2018/udl-tips-assessments>.

UDL საიტები. ნ.დ. „ხშირად დასმული კითხვები UDL-ის შესახებ“. ნანახია 22 დეკემბერი, 2025. <https://udlguidelines.cast.org/more/frequently-asked-questions>.

References

Alexander, Melissa. 2018. UDL, rogorc čark'o sp'ecialuri ganatlebis masc'avlebelta momzadebaši [UDL as a Framework in Special Education Teacher Training]. Tbilisi: National Center for Educational Quality Enhancement. (in Georgian)

CAST. n.d. “UDL rčevebi šep'asebistvis” [UDL Tips for Assessment]. Accessed December 22, 2025. <https://www.cast.org/products-services/resources/2018/udl-tips-assessments>. (in Georgian)

Cornell University. n.d. “Ink'luziuri sc'avlebis p'rakt'ik'is čamoq'alibeba” [Building Inclusive Teaching Practices]. Accessed December 22, 2025. <https://teaching.cornell.edu/resource/building-inclusive-teaching-practices>. (in Georgian)

Lorenc'i, Martha. 2020. UDL da sp'ecialuri ganatlebis momavali [UDL and the Future of Special Education]. Tbilisi: Samokalako ganatlebis inst'it'ut'i. (in Georgian)

P'uisis universit'et'i. 2021. UDL-is p'rakt'ik'uli gamoq'eneba [Practical Application of UDL]. Princeton: Poissy University Press. (in Georgian)

T'elp'ordis universit'et'i. 2022. T'eknologiebi da UDL [Technologies and UDL]. Telford: University of Telford Press. (in Georgian)

UDL sait'ebi. n.d. “Xširad dasmul k'itxvebi UDL-is šesaxeb” [Frequently Asked Questions about UDL]. Accessed December 22, 2025. <https://udlguidelines.cast.org/more/frequently-asked-questions>. (in Georgian)